

AKTØRENES NAVN ER ENDRET**TVISTESAK 1/2010 FOR ANSVARSREGULERENDE UTVALG:
LILLEVIK BANK – STOREVIK BANK: UTBATALING AV FORELDET SJEKK**

Saken gjelder ansvar etter diskontering av foreldet sjekk.

Faktum

Den 25. august 2009 diskonterte Tiger Bygg en krysset sjekk stor kr 60 000 på Bryn postkontor. Posten Norge utfører banktjenester på vegne av Storevik Bank. Sjekken var utstedt av Endre Storløkken (advokatfirma) den 26. november 2007 og trukket på Lillevik Bank. Sjekken ble den 28. august 2009 godskrevet Tiger Bygg sin konto i X sparebank.

Sjekkutsteder protestert på sjekkbelastningen. Det fremgår ikke av partenes fremstillinger når dette skjedde, men av dokumentene må det antas å være en gang mellom 4. september 2009 og 24. september 2009.

Den 24. september 2009 skrev Lillevik Bank til Posten Norge og med henvisning til at sjekken var foreldet, ba Lillevik Bank om at sjekkbeløpet ble refundert. Posten besvarte ikke henvendelse, tross purring fra Lillevik Bank den 8. februar 2010.

Etter at Lillevik Bank hadde klaget Posten inn for Ansvarsregulerende utvalg den 23. mars 2010 samt noe påfølgende skriftveksling, rettet Lillevik Bank den 29. april 2010 krav mot Storevik Bank NOR om tilbakebetaling av sjekkbeløpet.

Storevik Bank NOR har avvist kravet.

Partenes anførsler

Grunnlaget for Lillevik Bank s krav mot Storevik Bank NOR er at Posten Norge, som har opptrådt på vegne av Storevik Bank, har diskontert en foreldet sjekk. Etter sjekkloven § 52 foreldes en sjekk etter seks måneder fra forevisningsfristens utløp. Forevisningsfristen utløper innen 20 dager fra utstedelsesdato, jf § 29. Lillevik Bank anfører at diskonterende bank ikke skulle ha diskontert en foreldet sjekk, men avvist den. Det er sjekkutsteders rett å påberope seg foreldelse også etter at hans konto er belastet.

Lillevik Bank viser også til sjekkreglene § 5 I annet ledd om at sjekker som diskonteres etter forevisningsfristen bør diskonterende bank ta til inkasso eller henvist sjekkinnehaver til påtrukne bank. Selv om påtrukne bank normalt skulle tilbakevist en sjekk dagen etter at den var belastet konto, jf sjekkreglene § 6 I, la Lillevik Bank til grunn i saken at sjekkutsteder ikke ville påberope seg foreldelse. Videre viser Lillevik Bank til at § 6 III gir rom for å kreve erstatning også etter tilbakevisningsfristen er oversittet dersom diskonterende bank har utvist uaktsomhet. Det påstås å være uaktsomt når Posten diskonterer en foreldet sjekk uten å følge de anvisninger som er beskrevet i sjekkreglene § 5 I annet ledd. Lillevik Bank viser også til at § 6 III peker på forhold omtalt i sjekkreglene § 7 annet ledd som grunnlag for å hevde uaktsomhet; fordi sjekken var gammel burde diskonterende bank handlet annerledes.

Storevik Bank har ikke reist innsigelser mot at det er reist krav mot dem som følge av eventuelle feil begått av Posten Norge.

Storevik Bank anfører at Lillevik Bank har valgt å akseptere sjekken selv om den var av eldre dato. Det var først senere, etter at kunden hadde reagert, at Lillevik Bank tilbakeviste sjekken. Det var Lillevik Banks valg om å akseptere sjekken som skapte risikoen for tap og eventuell uaktsomhet hos diskonterende bank ved diskonteringen kan ikke endre på dette. At Lillevik Bank trodde at sjekken ikke ville bli avvist av sjekkutsteder på grunn av foreldelse, er et standpunkt som Lillevik Bank må ta risikoen for og ikke løpe fra hvis det senere viser seg at sjekkutsteder likevel påberoper foreldelse. Videre hevdes at Lillevik Bank var for sent ute med å tilbakevise sjekken, og sjekkmottaker hadde innrettet seg i forhold til dette. Ved unnlatt tilbakevisning fra Lillevik Bank mistet Storevik Bank NOR også sin mulighet til å reversere transaksjonen overfor sjekkinnehaver (Tiger Bygg).

Selv om det ikke fremgår av partenes anførsler, må det ut fra partenes argumentasjon kunne legges til grunn at påtrukne bank får opplyst utstedelsesdato for sjekken når sjekken "forevises" i påtrukne bank gjennom transaksjonslistene.

Storevik Bank nevner også at sjekkbeløpet er det eneste vederlag Tiger bygg har mottatt, slik at ved å føre dette beløpet tilbake til sjekkutsteder har sjekkutsteder ikke betalt for seg. Storevik Bank mener dette også taler for at saken bør løses mellom sjekkutsteder og sjekkmottaker direkte.

Ansvarsregulerende utvalgs vurdering

Ansvarsregulerende utvalg legger til grunn at Storevik Bank har akseptert at de vil være ansvarlige for handlinger og forsømmelser som Posten Norge har gjort i forbindelse med at Posten har utført banktjenester på vegne av Storevik Bank.

Utvalget legger til grunn at sjekken var foreldet ved diskonteringen, jf sjekkløven § 52. Dette betyr at sjekken som sådan ikke lenger er grunnlag for krav mot noen av sjekkskyldnerne, heller ikke mot påtrukne bank. For ordens skyld bemerkes at sjekkløven § 52 annet ledd om at ny foreldelsesfrist starter da sjekkinnehaver innløste sjekken, ikke gjelder dersom sjekken var foreldet da den ble innløst.

Det kravet som sjekken var ment som betaling for blir ikke foreldet selv om sjekken foreldes, jf sjekkløven § 57. Det vil for eksempel si at en sjekkmottaker som ikke får honorert sjekken som skulle være oppgjør for et mellomværende, fortsatt har et krav mot sjekkutsteder. Det er også uttrykkelig forutsatt i § 57 at sjekkutsteder anses for å være beriket; sjekkutsteder risikerer dermed å få et krav fra sjekkinnehaveren dersom sjekkutsteder påberoper seg foreldelse.

I saken er det Lillevik Bank som nå må anses å være sjekkinnehaver som følge av bankenes avtale om at diskonterende bank kan gjennomføre direkte belastning av påtrukne bank og den anledning som påtrukne bank har til å avvise slike direkte belastede sjekker i henhold til sjekkløvene, jf § 5 og § 6 I tredje ledd. Det er således Lillevik Bank som sitter som "svarteper" med en foreldet sjekk som de ikke får krevd at sjekkutsteder til å dekke.

Lillevik Bank har altså ikke tilbakevist sjekken innen fristene nevnt i sjekkløvene § 6 I andre og tredje ledd. Hvis Lillevik Bank fikk kjennskap til at sjekken var foreldet, for eksempel ut fra transaksjonslister eller ved at sjekken fysisk ble sendt til Lillevik Bank, skal som utgangspunkt unnlatt tilbakevisning få den følge at Lillevik Bank må bære tapet. Det er noe uklart for utvalget når Lillevik Bank tidligst kunne gjort seg kjent med når sjekken var utstedt – og dermed få avklart at sjekken var foreldet. Etter Lillevik Banks redegjørelse i sakens dokumenter la imidlertid Lillevik Bank "til grunn at sjekken var i orden" og at "utsteder ikke ville påberope seg foreldelse". Dessuten pekes på at Lillevik Bank ved å reklamere ("tilbakevise") overfor Posten Norge – se Lillevik Banks brev av 24. september 2009 – istedenfor overfor Storevik Bank og ellers ikke følge opp saken da Posten Norge ikke besvarte henvendelsen, har dette vært medvirkende til at Storevik Bank – når Storevik Bank endelig ble klar over forholdet – vanskelig kunne viderebelaste sjekkmottaker for kravet som følge av den avviste sjekken.

Lillevik Bank har imidlertid også (subsidiært) begrunnet sitt krav mot Storevik Bank NOR med at Storevik Bank NOR (Posten) ikke burde ha diskontert sjekken, eventuelt tatt den til inkasso eller henvist sjekkinnehaver til påtrukne bank. Når Storevik Bank (Posten) likevel diskonterte sjekken mener Lillevik Bank at dette var erstatningsbetingende uaktsomt, jf sjekkløvene § 6 III jf § 7 annet ledd.

Utvalget antar at en bank normalt ikke bør honorere og fullregistrere en sjekk trukket på annen bank når sjekken er foreldet, men henvise sjekkinnehaver til påtrukne bank. I hvert fall bør diskonterende bank kontakte påtrukne bank før honorering. Dette gjelder ikke minst når sjekken er så stor som kr 60 000. Når diskonterende bank likevel gjorde det, mener utvalget at dette må anses som erstatningsbetingende uaktsomt.

Utvalget finner det likevel ikke rimelig at Storevik Bank skal dekke hele tapet. Ut fra ovenstående drøftinger mener utvalget at begge parter har vært årsak til tapet og at hver av partene passende bør dekke halvparten av tapet.

Lillevik Banks redegjørelser må oppfattes slik at man påstår sjekkeløpet tilbakeført i samsvar med sjekkreglene om tilbakeviste sjekker. Utvalget legger til grunn at normalt skal en tilbakevist sjekk godskrives med valutadato da sjekken ble diskontert. Fordi Storevik Bank etter utvalgets vurdering er blitt ansvarlig på erstatningsrettslig grunnlag, innrømmes Lillevik Bank renter for sitt krav etter forsinkelsesrentelovens bestemmelser. I henhold til lov om forsinkelsesrente § 2 kan forsinkelsesrente kreves fra 30 dager etter at påkrav er sendt når ikke annen forfallsdag er avtalt. Krav anses fremmet overfor Storevik Bank ved brev av 24. september 2009 til Posten Norge.

Ansvarsregulerende utvalgs avgjørelse

Storevik Bank betaler kr 30 000 til Lillevik Bank med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra 24. oktober 2009 til betaling skjer.

Uttalelsen er enstemmig.

----oOo----

Utvalget behandlet saken i møte 17. februar 2011. Følgende deltok i behandlingen:

- Advokat Marianne Kirkeleit, Sparebanken Vest
- Advokat Lillian Kvitberg Angell, Sparebanken Bien
- Fagsjef Lise Andersen, Sparebank1 Gruppen
- Daglig leder Knut Kvalheim, BSK
- Advokat Gunnar Harstad, FNO (vara)

Følgende medlemmer deltok ikke i behandlingen: X